

PETRŐCZI ÉVA

A pehelypaplan

Az asszony – úgy hajnali fél három tájt – két, egyaránt kellemetlen, nyűgös, rossz érzésre ébredt. Arra, hogy fázik és fáj a jobb lába. Az első, a fázás, minden éjszakai kalandja volt, amióta, egy mára gagyi ajándékboltockskává butított, kiváló ágynemű és textilboltban, örömmel és gyanútlanul megvett két pehelypaplant, úgy is, mint főál-lású vacogó. Azt remélte, hogy ezzel életük végéig pihe-puha, védett éjszakai fészke-lésük biztosítva. Nem számolt azonban azzal, hogy a huszonegyedik század pehelypaplanjai köszönő viszonyban sincsenek élete paplan-etalonjával. Egy mély bordó, brokát huzatú, gondosan *kockásra steppelt* műremekkel. Amelyet valamikor, otthon, Pécssett, a Búza tér közelében, az „Oppe Testvérek – Kárpitosok és paplan-készítők” műhelyében vásárolt meg Ómi, valamikor a húszas-harmincas években, hogy aztán évtizedekkel később őt melengesse, amikor egy-egy otthoni kandallóvál-ság, vagy egyéb ok miatt, a város ütött-kopott taxijainak egyikén – többnyire betegen – Rákóczi úti lakásukból áttelepítették második otthonába, a belvárosi János utcába. Ahol, a Lübeckből Pannóniába szakadt ösök, Johann doktor és Lujza tánti képe alatt, már megvetve várta a puha dívány, örök kiváltságaként, kivétel nélkül csakis a pe-helypaplanok királynőjével. Ehhez a sokat emlegetett, szórul-szóra igaz családi le-gendához képest, kijózanító terápiaként, ezen a nyűgös-nyúlós, ínhúzódásos lábát megkínzó január végi éjszakán felidézte magában mellette békésen alvó, nem érzé-ketlen, de nagyon józan észjárású férje egyik, gyakran elhangzó mondatát:

– Nem gondolod, hogy ez a te paplan-hisztid nem igazán steppelés-vagy nem-steppelés, levarrás, paplanpihe rögzítés, vagy szabad pihe-áramlás kérdése? – Nem arról van szó, hogy ebben is, mint úgyszólván mindenben, a gyerekkorodat kergeted?

– Sajnos, az én téli álmát alvó medvémmek már megint igaza van – eszmélt rá, két lábikra-masszírozás között, a két, nagyon prózai férfiúi kérdés igazságára. Mert nem az itt a fő gond, hogy a rögzítetlen, szeszélyes és öntörvényű paplan töltelke min-dig-nyugtalan álmaiban ide-oda vándorol, s van, ahol csak a pucér huzat takarja, van, ahol ellenben hatalmas pehelykupac domborodik-dalmahodik. A nyűglődés, a majd minden éjszaka elnyöszörgött, elstutogott: – Segíts, megint elmászott a paplanom!, e férj-ébredtgető SOS- mondat forrása nem az újmódi „plüümó” (ahogy másik nagy-anya mondaná, felsőbb leányiskolán edzett, magyaros franciasággal) eredendő ügyet-lensége, elnagyolt, elkapkodott gyártási módja. Hanem annál sokkal több. Valami, ami ez idáig soha nem jutott az eszébe. Hogy vacogásai, ideges és idegesítő paplan-keservei lényege nem ipartörténeti, nem a megváltozott, elkapkodott gyártási „tech-nológia” átka. Sokkal inkább arról van szó, hogy most, hatszoros nagymamaként, az unokaképekkel és rajzokkal kitapétázott, a szomszéd ház kertjére, tavasztól madár-dalra nyíló hálószobában is vágódik Ómi széles, tompa ujjú, csorba körmű keze

után. A kéz után, amely az *igazi* pehelypaplant eligazgatta rajta. A kidolgozott, széles, kéz után, amely esténként lebontotta a szép, gondosan feltűzött, fehér kontyot, kihúzgálta az óriási hajtűket, hogy az időtlen-idők óta nyugdíjas villanytelepi hivatalnoknő, apja egyik nagynénje, ez a gyerektelenül is anyaszívű, inkább csúnya, mint szép arcú, de őzszemű teremts hirtelen igazi tündéresszonnyá változzék, hálóréklijére omló, gondosan kifésült, majdnem sarkig érő ezüsthajával. A kéz után, amely reggel ágyba hozta a reggelit, a kivételesen fényűzőnek számító szalámis kalácsot, s a pici, csak mokaáskanálnyi rummal megbolondított teát, kivétel nélkül mindig csak az ő szivárványszínű körökkel díszített, betegség-űző finom kis porcelán ibrikjében, a *vonalas csészében*.

Szép volt ez az egyre erősödő pehelypaplan nosztalgia, de tudta, hogy sehová nem vezet, csak a sírás, a bánat, a visszahozhatatlan dolgok, a ködbe vesző János utcai emlékek útvesztőjébe. Megpaskolta hát makacsul rosszalkodó, újmódi paplanját, és csak ennyit mondott neki: – Tudod, mit. Mostantól csak azért is szeretni foglak, és elkényeztetlek, a legkedvesebb huzatainkkal, a katicással, a pöttyössel, a szarvasossal... Akkor talán te is megszeretsz engem és nem hagysz vacogni többé. Ugye, paplan pajtás? S ha mégis cserben hagysz néha, átmegyek a nappaliba, fölkapcsolom a villanyt, és panaszkodom rád egy jóízűt Johann doktor és Lujza tánti szigorú, de jellegzetes családi arcvonásokat felidéző olajképeinek. Nekik, akik még látták a bordó, kockás hátú pehelypaplan alatt, vagy hatvan éve, az Ómi vigyázta álmát alvó, szőke kislányt.

Egy blúzra

Új, váradi blúzm
(virágos-lepkés
Jugendstil ornamentikával!)
lebbenő Holnap-lánnyá bűvöl,
birkózzak bár keményen tegnappal, mával.

Mintha az itteni házak
sok, ifjú dísze jött volna velem:
egy fehér gézből-cérnából
tákolts könnyűségben is
lakozhat a bajoktól
eloldó kegyelem.

Ellen-elégia, szülőházamnak

„Délben mégis tudtam adni Petinek az utcán 4 forintot és így hozott 10 kg fát.
Délután már langyos meleg volt a szobában.”

1952. május 21. szerda, részlet anyám naplójából

Pitbullok, vaspántok,
kamerák és magas kőkerítés
őrizte, komor rezidenciává
szigorodott mára a kedves, régi,
napsárga mecsekalji villa,
ahol a kert fenyői
a szélben belezümmögtek
nyugtalan, társbérleti álmaimba.

Egy éves múltam,
amikor ott találtuk magunkat
egy május végi télben,
de ebből kicsiny pécsi csoda lett –
négy forint akadt még anyám zsebében,
s keresztapám, a csont sovány
és műtött gyomrú ifjú orvos
tíz kiló fát hozott haza,
és meleg lett, áldott meleg.

Olyan melegség,
amilyet aligha ismer
a ház mai ura,
tanyázva jól fűtött,
képzelt ormokon.
Köszönöm, négy *Forintka néni*,
(későbbi kislány-szavam
rátok gondolva
én most visszaszólítom!)
hogy ti vagytok
örök túlélés-etalonom.

Kehidai este

Zala hullámos dombjai
és egy ifjú, merész
őzbak tekintete;
ajándékot a nyártól,
jobbat-szebbet
egy télbe hajló emberpár,
mondd, remélhet-e?

Laura kering

NEMEREY ÉVA ÉS LUDWIG KÁROLY EMLÉKÉRE

Pécs. Ezerkilenszáznegyvenkilenc
februárja, madárszív-fagyasztó
téli éjszaka – és egyetemi bál.
Kreolbőrű anyám a halványsárga
(kölcson) taftruhában –
a végzetére vár.

És jön egy pengeéles,
sápadt, kicsit pökhendi diákgyerek.
Összefogódnak, s együtt keringenek.

Keringőjük és kerítőjük a *Laura* ;
két távoli sírban is
egyszerre moccan meg poruk
erre a dallamra.

Ükapám pohara

REBI UNOKÁMNAK, AKIVEL EGYÜTT LÁTTUNK
RUBINPÁCOS POHARAKAT

Rubinpácos pohár,
szép Bohémiából,
öröm-kortyokat adj,
most, hogy már aláhull
vállamra a vénség,
vállamra a kórság,
te a varázslatnak
jól tudtad a módját,
hogy mosolyt bővíljél
őseim arcára,
amikor a porta, amikor a birtok
a messzi Simándon
várt a kalapácsra.

Az utolsó estén
még színig töltöttek,
s tégedet azután
damasztba göngyöltek.

Mentettek ükeim,
mentett dédapám is,
és megmentett végül
drága nagyanyám is.

Vagy százötven éve
huszár táncol rajtad,
jó lovát vezetve
könnyet *bévíl* hullat.

Pohár, te Egyetlen,
aki megmaradtál,
segíts, ne időzzek
keserű kortyoknál,
hozd vissza egy percre
gyöngyös nevetésem,
félelmeim élet tompítsd,
kérve kérem.